

GAZETA PORANNA.

W A R S Z A W A.

Czwartek dnia 7 Stycznia 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gazetą Poranną przy której wychodzi, kosztuje na mies. zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor główny w Star. Teatrze Nr. 1790.

Postanowieniem Najjasniejszego PANA z d. 22 Listopada (4 Grudnia) r. z. Pomocnik Kuratora Okręgu Naukowego Petersburgskiego, Szambelan Dworu Cesarskiego, Radca Kolleg. Książę Wołkoński, mianowany zostaje Vice-Prezesem Rady Wychowania Publicznego w Królestwie Polskiem.

— Kursa prawne, najlaskawiej przez Najjasniejszego PANA dla Królestwa zatwierdzone, otwarte zostały dnia 7 (19) Grudnia r. z. i lekcye w nich przepisane dla uczniów pierwszoletnich, odbywają się regularnie. Kandydaci więc, którzyby się dotąd do zapisu nie zgłosili, na tegoroczny kurs nauk już przyjętymi być nie mogą.

L O N D Y N 26 grudnia. — Głoszą w Portsmouth, że Admirał Stopford otrzymał i przyjął nominacyą na Gubernatora szpitalu w Greenwich.

Wysłano dwa wojenne okręta dla krążenia w kanale.

Gł o b e donosi o upadku dwóch chartystowskich dzien: Western Star i Northern Liberator; tak teraz organem chartystów jest tylko jeden Northern Star. Dziennik ten wzywa ich na wielkie w Leeds zgromadzenie, gdzie, według jego zdania, ma się ich do 300,000 zebrać, którzy między innemi okazać pragną, jak mało posiada szacunku O'Connell u narodu angielskiego. Dalej dziennik ten wnosi, aby w każdym mieście i wsi ustanowić wybory, ściągnąć podatki i te centralnemu zgromadzeniu w Leeds przesłać.

Pewien Anglik pisze pod d. 25 Lipca z Makao do brata swego w Edynburgu, że wojna w Chinach nie tak prędko ukończoną być może. Chińczycowie nie mogli wprawdzie wojskom naszym czynnego stawić oporu, lecz opór bierny może być daleko był nam trudniejszym do zniesienia. Rząd wywiera prawie cudowny wpływ na lud, a gdy dawniej kiedykolwiek Chinom zagrażał zewnętrzny nieprzyjaciół, Cesarz rozkazywał, aby wszyscy mieszkańcy cofnęli się o 60 mil angielskich w głąb kraju. Gdyby nie przedsiębrano nie przeciw Pekingowi, wyprawa z łatwością mogłaby na wyspie Tschusan przeczimować. Nie było czasu do stracenia, ku końcowi bowiem Września, tak gwałtownie dmie północno-wschodni monsun w zatoce P e h o, iż wszystka prawie woda z brzegów występuje, a wówczas wszelkie działania na sześć tygodni ustaćby musiały.

Donoszą z Texas, że texyański wojenny szoner, San Antonio, zabrał meksykański kupiecki szoner *Anna Maria* i przywiódł go d. 18 Listopada do Houston. Miał on 25 Października ludność rozbitego meksykańskiego brygu wyratować i w Tampico na ląd wysadzić. Lecz gdy następnego dnia wysłał statek na ląd dla zaopatrzenia się wodą, przyjęto go wystrzałami z dział twierdzy Tampico. Kommodor texyańskiej eskadry uważał to jako zaczepkę ze strony Meksyku i rozkazał ścigać na całej przestrzeni morskiej wszelką meksykańską własność. W skutku tego texyański szoner pojmał d. 2 Listopada pomieniony okręt i przywiódł do Hu-

ston, gdzie dotąd nie wydano nań ostatecznego wyroku. Ładunek jego głównie z kawy składający się, zaraz rozprzedano.

Lord Cardigan ściągnął na siebie powszechną niechęć, z powodu złego obchodzenia się z podwładnymi mu oficerami. Na koncercie danym w środę w teatrze Drury Lane, gdy go w łóżu ujrzano, był przyjęty głośnie oznaką nieukontentowania, tak dalece, iż wyjść musiał; wprzód jednak z zimną krwią wychylił się z łóżu i ukazał rozgniewanej publiczności.

WIEDEŃ 22 *grudnia*. — Cesarz Jmć dozwolił nadowo protestanckim uczniom z Węgier i ziemi siedmiogrodzkiej uczęszczać na uniwersytet w Getyndze.

Wyszło tu postanowienie zakazujące wszelkie gry hazardowe.

BRUXELLA 27 *grudnia*. — Pan Konstanty Redenbach odjechał dziś jako Poseł i jenerałny Konsul Szwajcaryi na miejsce stanowiska swojego.

Wczoraj pochowano uroczystie zwłoki pana Serron reprezentanta. Przyjacieli jego, pan Gendebien, miał mowę pogrzebową. — Monitor belgijski udziela dziś dokładnej treści traktatu handlowo-belgijskiego, zawartego między Belgią a Portą Ottomańską.

ALEKSANDRYA 11 *grudnia*. — Vice-Król, od obcego uwolniony wpływu, powodowany rozsądkiem i przewidując, że nie mu innego do czynienia nie pozostaje, oznajmił gotowość wydania floty natychmiast, i bezwarunkowego poddania się Sultanowi. Angielski parostatek *Me gere* odplynął z listem do Admirała i z drugimi do Sultana, okoliczności tej dotyczącym. Admirał Stopford przyrzeka Baszy w piśmie swoim z d. 6 b. m. mieć na względzie przywrócenie go do basowstwa Egiptu, lecz nie pod względem dożywotniego posiadania nie wspomina. Ten ważny punkt bowiem nie był wspomniany w upoważnieniu, które mu rząd angielski do działania w imieniu czterech mocarstw udzielił. 7 przybył tu francuzki parostatek *Faeton*, i przywiózł panu Cochelet, konsulowi francuzkiemu, rozkaz zachowania się neutralnego

go przy umowach angielskiego pełnomocnika z rządem egipskim.

PARYŻ 26 *grudnia*. W izbie deputowanych roztrząsano dalsze artykuły projektu do prawa o użyciu dzieci po fabrykach. Według artykułu 4 dzieci, mniej jak 16 latmające, nie więcej jak sześć dni w tygodniu pracować mają; 5ty artykuł mieć chce, aby młodszych nad lat 12 dzieci nie przyjmować; aby każde dziecię złożyło świadectwo z ukończonych nauk elementarnych; 6ty artykuł zawiera przepisy o sposobie przyjmowania dzieci do fabryk.

Dziś Król w sali marszałków pałacu Tuilleries przyjmował marynarzy fregaty *Bele poule* i *ikorwety Favorite*, którzy przywieźli do Paryża popioły Napoleona. Przychylnym okrzykiem przywitali oni Monarchę, a najjaśniejszy Pan własnoręcznie niektórych ozdobił orderem legii honorowej.

Zajmuje tu mocno wszystkich proces Pana *de La menais*, który się wczoraj w izbie assyzów odbywał. Pan *de La menais* uznany został winnym i skazanym na roczne więzienie i zapłacenie 2000 franków.

Zdaje się, że zaszczyty skupiają się dla Pana *Thiersa*. Wczoraj obrano go jednogłośnie członkiem akademii moralnych i politycznych umiejętności. Salony jego wieczór były przepełnione, a wszyscy wieszowali mu tej godności i mianowania sprawozdawcą kommissyi obwarowania.

Dziennik *Sporów* postrzega, że kommissya wyraźnie sprawozdawcy swojemu poleciła, aby na samej ważności projektu do prawa zaprzestał, nie przyłączając doń żadnej politycznej ani osobistej kwestyi. Kuryer francuzki o okoliczności tej tak powiada: »Pan *Thiers* mianowany został sprawozdawcą kommissyi mającej roztrząsać projekt do prawa o obwarowaniu Paryża. Otrzymał on 5 głosów. Członkowie mniejszości, panowie *Bugeaud*, *Dogue reau*, *Lia diéres* i *Bertin de Vaux* głosowali za panem *Allard*, członkiem większości. Chciano przez tę kombinacyą zapobiedz mianowaniu byłego prezesa gabinetu

tu sprawozdawcą kommissyi. Gdyby nie rzetelność pana Allard, który sam sobie kreśli dać nie chciał, byłby ten wybieg przyszedł do skutku.

Kommissya do rozpoznania projektu do prawa o nadzwyczajnym na rok 1841 kredycie, obrała prezesem swoim Pana Passy, sekretarzem Pana Jouffroy.

Prawo o literackiej własności, które upływniego roku, dla braku czasu w izbie parów tylko roztrząsanem było, niezwłocznie przełożone zostanie izbie deputowanych. Członkowie dramatycznej kommissyi mieli w tej mierze posłuchanie u ministra oświecenia publicznego, który uwagi jej z łaskawością i udziałem przyjął.

Mówiono wczoraj wieczór, że minister skarbu oprócz pożyczki 16 milionów fran. 3 proc. renty, żądać nadto będzie utworzenia 7 milionów fran. 5 pro. renty.

Według dziennika Sporów pisano z Neuchatel, [pod 20 b. m.: •Doniesiono kantonowi naszemu o ważnej okoliczności, z sprawą Darmesa w wielkim będącej związku. Niejaki Borel z Val de Travers, który za udział w niespokojnościach r. 1831 z kraju wygnanym został i dopiero niedawno zyskał pozwolenie powrotu, wskazany został przez policją francuską tutejszej władzy jako ten, który karabin Darmesowi dostarczył, i do skutecznienia zamachu w d. 15 Paźd. należał. W skutek tego polecono ująć rzeczzonego Borela i dostawiono go do więzienia w Neuchatel.

Subskrypcya na korzyść zalanych wodą departamentów wynosi obecnie do 700,000 fran.

ATENY d. 6 grudnia. — Mówią tu o ustatkowaniu mającém uwolnieniu od służby Ministra Teocharis, a chociaż pogłoska ta nie ma autentycznej cechy, wszystkie jednak gazety ją powtarzają.

Ciągle tu skarżą się na brak brzęczącej monety, i usilnie życzą aby oddawna przyrzeczony bank raz do skutku przyszedł. Jest to jedyny środek podźwignienia handlu i rolnictwa, bez czego to oboje coraz bardziej upada.

Rozboje znacznie się od jakiegoś czasu zmniejszyły; jest nadzieja, że rząd wkrótce od tej plagi kraj oczyści.

MADRYT 17 Grud. Gazeta Dworska zawiera dekret królewski, nakazujący Korreżydorowi Guipuskoj, zamknąć na przyszłość wszystkie klasztory, kollegia, kongregacye i inne religijne zakłady tej prowincyi, a mieszkańcom ich zabronić noszenia sukien zakonnych.

Deputacya prowincyi Nawarry przesłała następujące pismo do kommissarzy swoich, znajdujących się w Madrycie, w interesie zmiany fuerozów: — Deputacya prowincyi odebrała depesze Panów z d. 7 b. m., jak niemniej dekret tymczasowej zmiany fuerozów. — Skoro deputacya rozważyła akt ten z tą uwagą, jakiej ważność jego wymaga, mogła go we wszystkich punktach słusznym uznać; zgadza się on bowiem tak z szczególnym jak z ogólnym interesem kraju. Pospiesza zatem z radością oświadczyć Panom podziękowanie za gorliwość i pilność w wykonaniu tak trudnego posłannictwa, i upoważnia ich do niezwłocznego oznajmienia rządowi, że uważa słusznem dołożyć wszelkich starań o dokładne wykonanie potrzebnych w tym względzie formalności. — (Tu następują podpisy).

HAGA 27 grudnia. — Król rozkazał Księciu Henrykowi Niderlandzkiemu objąć dowództwo nad fregatą Ren, dla przedsięwzięcia wielkiej na morzu wyprawy.

KONSTANTYNOPOL dnia 3 grudnia. — W sobotę odjechał stąd Nury Bey do Kandyi dla objęcia tam dowództwa.

Zapewniają, że rząd otrzymał w tych dniach depesze przejęte Ibrahimowi Baszy, w których donosi on ojeu w jak okropnym znajduje się położeniu i żąda jak najspieszniejszego odwołania.

Zeszłej środy przybył tu Mussa Safetti Effendi, w towarzystwie ośmiu znakomych Serbów. Ci ostatni nie mogli się porozumieć z Księciem Serbskim w wielu punktach i dla tego schronili się do Belgradu. Ta różność zdań jest takiej wagi, iż Mussa Safetti Effendi nie mógł jej przyjać.

załatwić sposobem, i dla tego rzecz cała przedstawiona zostanie radzie sprawiedliwości.

Dnia 9 Grudnia. Porta, za pośrednictwem poselstw zagranicznych, cyrkularzem z dnia 2 b. m., zawiadomiła, że w skutek obsadzenia całego syryjskiego wybrzeża wojskiem otomańskim, blokada portów i miejsc warownych w tym kraju ustaje.

Według wiadomości z Bejrutu z dnia 30 Listopada, które tu przywiózł Tahiri Bahri, miał Ibrahim zniszczyć obóz przy Malaka i w okolicach Zahle, i udał się z wojskiem do Damaszku przez Anti-Libanon. Skoro o tym ruchu dowiedział się znajdujący się o trzy godziny drogi Emir Be-schir el Kasim, wyruszył natychmiast w 4000 górali i 500 ludzi nieregularnej jazdy i zajął opuszczone pod Malaka i Zahle stanowiska. Egipcyanie jednak zabrali z sobą ammunicyę i żywność, a w obozie znaleziono tylko mało znaczącą ilość jęczmienia. Emir el Kasim pisał zaraz do wszystkich okolicznych Szejków, wzywając ich do poddania się Sułtanowi, skutkiem czego wielka liczba mieszkańców tamtejszych przybyła do Emira, żądając broni do pobicia Egipcyan. Załogi miast i warowni w Syryi północnej, które się przy Aleppo pod Mehmed Baszą Menikli zgromadziły, wyciągnęły także w kierunku Damaszku, gdzie mają się połączyć z armią Ibrahima. Później głoszono, że Ibrahim stanął obozem w prowincjach Damaszku, dla zaopatrzenia się w żywność; w wojsku jego mają panować liczne choroby, a sam i Soliman Basza trapieni są gwałtowną dysenterją.

Dnia 26 Listopada dowiedziano się w Bejrucie, że Ibrahim Basza ciężkie bagaże i chorzych wysłał w kierunku południowym, i że wszystko wróży, iż wkrótce sam z całą armią w tę samą uda się stronę, aby skutecznie przez pustynię odwrót do Egiptu. — Aby go w tym marszu uważać, a nadto zabezpieczyć mieszkańców południowych baszalików, którzy Turcy uległymi byli, od zemsty Egipcyan, wysłano na angielskim wojennym parostatk do Jaffy brygadę tureckiej gwar-

dy, pod rozkazami Emira Baszy; jeden jej batalion stanie w mieście, reszta uda się do Jerozolimy i Gaza.

Schibli Arian, znany przywódca Druzów z Ledscha, którego Ibrahim przed dwoma laty pobiwszy, do usług swoich przyjął, lecz teraz 9 miesięczny żołąd zawinił, przybył w 400 koni Druzów do Izeta Mehmeda Baszy, z oznajmieniem poddania się. Dwóch innych naczelników druzyskich, Mus-sa i Emir Effendi, idąc za jego przykładem, pospieszyli do Balbecku dla scigania Egipcyan w ich odwrocie.

Egipcscy Gubernatorowie St. Jean d'Acre, Mahmud Bej i Izmael Bej, po wzięciu tej twierdzy przez sprzymierzonych, zebrawszy 600 ludzi, doszli aż do okolic Gazy, lecz tam Metualowie i Napluzowie tak ich okrzyli, iż w niepodobienstwie dalszego do Egiptu odwrotu kapitulować musieli.

Mieszkańcy Baszaliku Alepo wspólnie z niektórymi arabskimi pokoleniami zgromadzili się pod dowództwo Jussufa Agi, który ze strony Seraskiera Izeta Mehmeda Baszy na tymczasowego rządcę tego miasta mianowany został, opanowali stanowisko Mariel-Haman, dla przecięcia odwrotu załogom egipskim. Jussuf Aga uderzył na Alepo, gdzie zwałazł słabą egipską załogę, która po mocnym oporze, nie mogąc rejterować przez Mariel-Haman, w pustyniach schronienia szukać musiała. Tym sposobem Alepo, z wielką radością mieszkańców, od egipskiego jarzma uwolnionem zostało i ogłoszono mu firman stanowiący o powrocie Alepu, pod bezpośrednią władzę wysokiej Porty.

Liwno d. 21 Grud. — Dzisiejszego poranka przybył tu rządowy francuzki parostatek z Antibów, na którego pokładzie znajduje się hiszpańska Królowa Marya Krystyna. — O południu wysiadła ona prywatnie na ląd i stanęła w hotelu. Towarzyszył jej Książę Lukki. Mówią, że na powitanie jej przybędzie z Florencji nasz wielki Książę. Parostatek zostaje pod rozporządzeniem Królowej, która, jak słychać, uda się na nim w dalszą do Neapolu podróż.